

משרד הרבנות רמת-גן

שכת הרב הראשי
הרב יעקב אריאל

בס"ד

ט כסלו תשע"א
 יום ג לסדר וירא יעקב וייצר לו....

דרך המלך על תורת המלך

לכבוד

ר' אריאל פינקלשטיין הי"ו
 שלומו ישנא לעד

י"ש כוחך על ספרך "גזענות ואפליית גויים בהלכה" המתמודד בצורה רצינית ועניינית עם הספר "תורת המלך". לא בהצהרות לתקשורת ולא בחקירות משטרתיות יטופל הנושא הקשה, אלא בדרך המלך בה הלכת, דרכם של "מאן מלכי רבנן" הלגים בעומקה של הלכה ומוציאים לאור את אורה האמיתי.

הצלחת להפריך את עיקרי טיעוניהם של מחברי "תורת המלך" מן המסד עד הטפחות. המסד - עצם הנחת היסוד השרירותית של דעתם הקדומה של מחברי הספר ה"ל שדמו של גוי הפקר כביכול. והטפחות - ההוכחות המסתמכות לכאורה על מקורות, שפורשו, מתוך מגמתיות, שלא כהלכה.

קידשת שם שמים ברבים בספרך זה, לבל יליוזו על תורת ישראל לעז שאין בו ממש. הוכחת שדרך המלך, מלכו של עולם, נותן התורה היא שרחמיו על כל מעשיו. והיא גם דרך המלך של מלכות ישראל. והיא הנותנת, כדי להבטיח חיים ורחמים על כל היצורים יש הכרח גם לגדוע את זרועם של הבאים להורגנו. אלו דברי א-להים חיים, א-להי הצדק, הרחמים והשלום, כל דבר במקומו הנכון ובשעתו הראויה, בהדרכתה של התורה.

הרשני להעיר כמה הערות לחיזוק דבריך.

א. דבר פשוט הוא שהציווי שנאמר לנוח "שופך דם האדם באדם דמו יושפך כי בצלם א-להים עשה את האדם" חל על כל המין האנושי וק"ו על ישראל, שלא הוצאו להקל אלא להחמיר, כדברי איסי בן יהודה. עם ישראל הינו חלק מהרובד הכלל-אנושי, הטבעי, אלא שנוספה לו קומה שניה, על-טבעית, שבה הוא נועד להיות ממלכת כהנים, גוי קדוש ואור לגויים (אם כי הקומה השניה משרדת גם התשתית הבסיסית ומשנה אותה במידה ידועה).

על שלל המקורות ההלכתיים שתבאת ראוי להוסיף גם את זרע אברהם (להר"מ זמבה סי' כד), החלקת יואב אר"ח סי' א, ודומה לו האור שמח הל' איס"ב פ"ג ה"ב. וזאת נוסף למה שהבאת בשמו בנושא אחר בהל' מלכים (ויש סימוכין לכך במר"ג ח"ג פ"מ: האדם מדינו בטבע...א"א בשום פנים שישלם קיבוצו אלא במנהיג בהכרח...ולזה אומר שהתורה א"פ"ש אינה טבעית יש לה מבוא בעניין הטבעי)

איסור "לא תרצח" שנאמר במיוחד לישראל בא להדגיש פן נוסף על איסור שפיכות דמים שנאמר לכל האדם. וזאת דוקא משום חומרתו של האיסור לישראל במיוחד. כי כשם שהרוצח

להענישו בעונש מיתה אלא רק כשרצח במו ידיו ויש עדים והתראה. אצל בני נוח נשאר הדין הכללי שבו הם יכולים להעניש עונש מוות גם במקרים אחרים. איסור שפיכת דמו של גוי ע"י ישראל נשאר במלוא חומרתו הקודמת. וישראל שרצח גוי נדון כב"נ. הדבר מוטל על המלך שסמכותו בנושא זה היא "ככל הגויים". ואדרבה, לישראל שרצח יש להתייחס בחומרא יתרה. ישראל ושפיכות דמים הם תרתי דסתרי.

ב. יפה הוכחת שיש מצב ביניים בין עובד ע"ז לבין גר תושב ויש להוסיף לרשימת המקורות את הריטב"א במכות ט א.

ג. הדין של מורידין ולא מעלין לא מעלין (ע"ז כו) צריך הסבר. ר' תוספות שם סד ב ד"ה שכתבו על ב"נ: דכל זמן שלא דנוהו בית דין אינו חייב מיתה, תדע, דהא אמרין העכ"ם לא מעלין ולא מורידין. ע"כ. ולכן נראה שהנושא צריך להילמד מעניינו. המינין והמומרים מוזכרים יחד עם המסורות. למסורות יש דין רודף ולכן יש התר להורגם. וצ"ל שה"ה מינים ומומרים, מדובר כאלו שנשקפת מהם סכנה לגוף או לנשמה (כגון מסיתים ומדיחים). וה"ה בעכ"ם ורועים שלא מעלין המדובר שיש חשש מסוים מפניהם אם כי בדרגה פחותה מאשר מינים ומסורות שהם אדוקים ברשעותם.

וכן משמע מל' הרמב"ם הל' ע"ז פ"י הל' א "אבל לאבדו בידו או לדחפו לבור וכיוצא בזה אסור מפני שאינו עושה מצוה מלחמה" משמע שדין מורידין הוא רק כשיש מצב מלחמה בינינו לבינם.

ד. באשר לכפיית מצוות ב"ג על הגויים, לכאורה הדברים מפורשים ברמב"ם הל' מלכים פ"ח הל' י "וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח, וכל מי שלא יקבל יהרג". אלא שדבריו צ"ע לכאורה, בשלמא גוי שעבר על אחת מז' מצוות ב"ג נידון על כך בב"ד וחייב מיתה, אך מדוע גוי שלא קיבל על עצמו ז' מצוות ב"ג הוא בן מוות? וכבר הקשו קושיה דומה האחרונים על מה שכתב שם בהל' ט "יפת תואר שלא רצתה להניח ע"ז אחר השנים עשר חדש, הורגין אותה" (ר' מחנה חיים ח"ג סי' מו, עבודת המלך הל' ע"ז פ"י ה"ו משאת משה פסחים קל). ובכלל, כפיה על מצוות היא מדין ערבות, הקיימת רק בישראל, כי כל ישראל ערביין זה בזה, אולם אין לנו שום ערבות על גוי.

והכרח לומר כמו שכתב שם הרדב"ז שכל זה מדובר בהקשר למלחמה (יפת תואר נשבתה במלחמה) ר"ל כאשר נוצר הכרח להילחם יש להכריע את המלחמה "עוד רדתה". והכניעה לפי התורה היא כניעה רוחנית וכמש"כ הרמב"ם שם פ"ו ה"א "אם השלימו וקבלו שבע מצוות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס". כי כל מלחמה, לדעת הרמב"ם, היא על יחוד ה' (ר' שם ס"פ ו). כלומר אם נוצר עימות כה חריף שהצדיק מלחמה יש לנצל את הניצחון לתקון יסודי, כחלק מתיקונו של העולם. כל עוד האיוב דוגל בתפיסת עולם אילית כניעתו אינה גמורה והעימות בינינו לבינו עלול להימשך.

אם כן מה שכתב הרמב"ם שגוי שלא קיבל את מצוות ב"ג ייהרג, המדובר הוא במלחמה. אך בתנאי שלום יש להשפיע על העולם שיקיים את מצוות ב"ג בדרכי נועם. כשם שבשארל צריך למימרא בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה (גיטין ז א).

ה. דברי מחברי "תורת המלך" שמותר כביכול לישראל להרוג גוי כדי להשתמש באבריו להצלתו הם אבסורדיים, כמו שהוכח בצדק. לא מביעיא לשיטת רש"י (ב"ק ס ב) שאסור לאדם להציל את עצמו בממון זולתו ק"ו שלא בנפשו של אדם אחר, אלא גם לשיטת התוס' שם שמותר.

ו. בספר תורת המלך פרק ו ב מניחים המחברים הנחה מוזרה שמלך יכול כביכול להרוג את לוחמיו לצורך המלחמה(!) והם מסיקים מכך שמק"ו מותר להרוג לכתחילה תינוקות וחפים מפשע! זו עוד דוגמא לקלות הראש בה הם מתייחסים לשפיכות דמים, אפילו של בני עמם. לא מיניה ולא מקצתיה. אין למלך שום סמכות להרוג סתם אנשים, גם לא במלחמה. מותר לו רק להכניס את חייליו לסיכון מחושב כדי להגן על עמו. וגם רק זאת מתוך שיקול דעת אחראי. כי כזה זכות תאכל החרב. אך אין שום התר להרוג סתם. דוד הואשם בהריגת אוריה החתי "אותו הרגת בחרב בני עמון" למרות שרק שלח אותו למלחמה החזקה.

ז. הסתמכותם על דברי המהר"ל שמלחמה היא עימות קולקטיבי ולכן כל הקולקטיב חייב מיתה היא הבנה מוטעית בדבריו. כוונתו פשוטה. כשקולקטיב נלחם בקולקטיב הוא לא יכול להבחין בסערת הקרב בין לוחם לאזרח. קשה למנוע פגיעה באזרחים. בפרט כאשר האויב שורה בתוכם. אם ניתן להזהיר אותם לפני המלחמה ראוי לעשות כן כמסופר במלחמת עמלק "ויאמר שאול אלי הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו" (ש"א טו, ו). אך אם הקיני היה נשאר בכל זאת בתוך עמלק הוא היה עלול להיפגע. אם כי לא בכוונה תחילה. דבר דומה עשה משה במכת הברד במצרים. הירא את דבר ה' הניס את מקנהו והצילו. אלא שאח"כ שימשו סוסים אלו ליריפה אתר בני ישראל בים סוף, ועל כך אמרו חז"ל טוב שבגויים הרוג במלחמה. כלומר במלחמה אין אפשרות להימנע מפגיעה קולקטיבית. וכשאין בררה היא גם מוצדקת. כי כשקולקטיב נלחם באחר כל המשאבים מגויסים להצלחת המלחמה, כולל גם אלו של הצדיקים. וכשיש הכרח לפגוע בתשתיות עלולים להיפגע גם צדיקים. אולם מעולם לא התיר המהר"ל פגיעה מכוונת בתינוקות ואזרחים חפים משפע. הדבר לא יעלה על הדעת!

ולבסוף הערה מתודית. אומנם יש מקום להסתייג גם במחקרים שאינם על טהרת בית המדרש המוסר את מורשת התורה עפ"י דרך לימודה המקובל מדור לדור, אולם יש להבדיל בין קודש לחלו ע"י שימוש בהערה.

ושבו יישר כוח גדול על הידע, היגע וההעמקה בסוגיות אלו, העוסקות בדיני נפשות. זכית לכוון לאמתה של תורה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

בבית התורה
הרב יעקב אריאל
רמת-גן

הרב יעקב אריאל
הרב הראשי לרמת-גן